

ΕΒΔΟΜΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 1 Μαρτίου 2022, με την ακόλουθη σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Εβδόμου Τμήματος, Αργυρώ Μαυρομάτη και Ιωάννης Καλακίκος Σύμβουλοι, Ευαγγελία Πασπάτη και Ευπραξία Δημολιού (εισηγήτρια), Πάρεδροι με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παρέστη ο Αντεπίτροπος Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου Ιωάννης Κάρκαλης ως νόμιμος αναπληρωτής της Γενικής Επιτροπής της Επικρατείας, η οποία είχε κώλυμα,

Γραμματέας: Πελαγία Κρητικού, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Τμήματος

Για να αποφασίσει σχετικά με την κατατεθείσα στις 24.2.2022 και καταχωρισθείσα στο Βιβλίο Δικογράφων με αριθμό ..... προσφυγή:

Του δευτεροβαθμίου Ο.Τ.Α. με την επωνυμία «Περιφέρεια ... ..», νομίμως εκπροσωπούμενου, με Α.Φ.Μ. ...., που εδρεύει στη .....και παρέστη δια της πληρεξουσίας δικηγόρου Αφροδίτης Βαρδουνιώτου (Α.Μ/Δ.Σ.Α. 21212).

Για την ανάκληση της ..... Πράξης προσυμβατικού ελέγχου του Ε΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Υπέρ του προσφεύγοντος Δήμου και κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης παρεμβαίνει η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «.....» και τον διακριτικό τίτλο «.....» με Α.Φ.Μ. .... που εδρεύει στη ..... (.....) και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία παρέστη δια του πληρεξουσίου δικηγόρου Αναστασίου – Ευγένιου Χριστοφίλου (Α.Μ/Δ.Σ.Α. 24563).

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Την πληρεξούσια δικηγόρο της προσφεύγουσας, η οποία ζήτησε την παραδοχή της προσφυγής ανάκλησης.

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο της παρεμβαίνουσας, ο οποίος ζήτησε να γίνει δεκτή η προσφυγή ανάκλησης.

Τη δικαστική πληρεξούσια του Ελληνικού Δημοσίου, η οποία δήλωσε ότι επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου.

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε να γίνει δεκτή η προσφυγή ανάκλησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, σε διαδικτυακή τηλεδιάσκεψη, που διενεργήθηκε μέσω της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e:Presence.gov.gr, με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του.

**Αφού άκουσε την εισήγηση της Παρέδρου Ευπραξίας Δημολιού
Μελέτησε τα στοιχεία του φακέλου**

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο και αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Με την υπό κρίση προσφυγή, όπως αυτή συμπληρώνεται με το νομίμως κατατεθέν στις 9.3.2022 υπόμνημα και για την άσκηση της οποίας δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρο 308 παρ. 3 του ν. 4700/2020 - Α' 127), ζητείται η ανάκληση της ..... Πράξης του Ε' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας ..... και της εταιρείας ..... για την εκτέλεση του έργου της Περιφερειακής Ενότητας ..... (εφεξής Π.Ε. ....) με τίτλο «ΟΔΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ..... (Α' ΦΑΣΗ), προϋπολογιζόμενης δαπάνης 16.794.871,79 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α. (19.649.999,99 ευρώ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 17%) και συμβατικού τιμήματος 11.667.945,18 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α. (13.651.495,86 ευρώ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 17%).

2. Η προσφυγή έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και νομοτύπως, συνεπώς είναι τυπικά δεκτή και πρέπει να εξετασθεί κατ' ουσία. Περαιτέρω, παραδεκτός και με προφανές έννομο συμφέρον, ως αντισυμβαλλόμενη στην ελεγχόμενη σύμβαση παρεμβαίνει, υπέρ της προσφεύγουσας Περιφέρειας και κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης, η εταιρεία ..... με το από 28.2.2020 δικόγραφο.

3. Με την προσβαλλόμενη Πράξη, το Κλιμάκιο δέχθηκε ότι η δημοπράτηση του ελεγχόμενου δημόσιου έργου παρίσταται πλημμελής, για τον κάτωθι λόγο ο οποίος προέκυψε μετά την έναρξη του διαγωνισμού και πριν από την κατακύρωση του αποτελέσματός του. Η αναθέτουσα Αρχή ενημερώθηκε εγγράφως για την αδυναμία εκτέλεσης τμήματος του έργου αυτού που σύμφωνα με την εγκεκριμένη οριστική μελέτη του, αφορά στην κατασκευή οδικού άξονα, λόγω περιορισμένης ασυμβατότητας της χάραξής του με το σχεδιαζόμενο να κατασκευασθεί στην ίδια περιοχή Φράγμα «.....». Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το προκύψαν ζήτημα προκρίθηκε η λύση της μετατόπισης της οδού στο συγκεκριμένο τμήμα, η οποία κατά την κρίση του Κλιμακίου συνιστά ουσιώδη μεταβολή ως προς τον αρχικό σχεδιασμό του έργου, καθώς αφενός επηρεάζει την ωριμότητά του, αφετέρου μεταβάλλει τα δεδομένα επί των οποίων διαμορφώθηκε ο προϋπολογισμός του και αναπτύχθηκε ο ανταγωνισμός των προσφερόντων. Ειδικότερα, έγινε δεκτό ότι δεν είναι δυνατόν να διαγνωσθούν με βεβαιότητα οι μεταβολές που θα επέλθουν στις ποσότητες και το είδος των προς εκτέλεση εργασιών, αλλά και στην κατασκευή των προβλεπόμενων τεχνικών έργων, με συνέπεια να μην δύναται να αποκλειστεί η ανώμαλη εξέλιξη του έργου ή οι χρονικές αποκλίσεις επί των στενών (στο πλαίσιο της υπάρχουσας χρηματοδότησης) χρονοδιαγραμμάτων. Συνεκτιμώντας δε τις μικρές διαφορές (κάτω του 2%) των προσφερθέντων ποσοστών έκπτωσης μεταξύ των τριών πρώτων μειοδοτών, το Κλιμάκιο έκρινε ότι ακόμη και αν ήθελε γίνει δεκτή η εκτίμηση του Γενικού Διευθυντή Συγκοινωνιακών Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών ότι ο προϋπολογισμός του έργου θα βρίσκεται εντός των οικονομικών πλαισίων του προϋπολογισμού μελέτης της αρχικής χάραξης, η ουσιώδης διαφοροποίηση των τεχνικών δεδομένων, επί των οποίων διαμορφώθηκαν οι υποβληθείσες προσφορές των διαγωνιζομένων, συνιστά ανατροπή του πλαισίου επί του οποίου αναπτύχθηκε ο ανταγωνισμός και της κατάταξης κατά σειρά μειοδοσίας των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων.

4. Ο ν. 4412/2016 (ΦΕΚ Α' 147), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, ορίζει στο άρθρο 18 με τίτλο «Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων»: «1. Οι αναθέτουσες αρχές

αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης (...). Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό δημοσίων πόρων (...)). Περαιτέρω, στο άρθρο 45 με τίτλο «Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης» ορίζεται: «1. Οι αναθέτουσες αρχές καταγράφουν την πρόοδο της διεξαγωγής όλων των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων (...). 2. Για την εκπλήρωση της υποχρέωσης της παραγράφου 1 η αναθέτουσα αρχή συντάσσει και σε ηλεκτρονική μορφή ειδικό «Φάκελο Δημόσιας Σύμβασης». 3. Ο Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης συμπληρώνεται και επικαιροποιείται σε όλα τα επιμέρους στάδια σύναψης της σύμβασης και περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον: α) (...) γ) στοιχεία της ωριμότητας της σύμβασης κατά τα άρθρα 49, 50, 51, 52, δ) την περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης, ε) τα έγγραφα της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 53, στ) όλα τα έγγραφα που είναι αναγκαία ώστε η αναθέτουσα αρχή να είναι σε θέση να αιτιολογεί τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων (...)). Συναφώς στο άρθρο 49 του ιδίου νόμου με τίτλο «Επάρκεια προϋπολογισμού, ωριμότητα, μελέτες» ορίζεται: «1. Στοιχεία της ωριμότητας της σύμβασης αποτελούν ιδίως: α) η πλήρωση των προϋποθέσεων που τίθενται από ειδικές νομοθετικές διατάξεις για την έναρξη της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης (π.χ. εκπόνηση μελετών, εξασφάλιση χρηματοδότησης, συντέλεση απαλλοτριώσεων, μετακινήσεις δικτύων Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας, εκπόνηση μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, άρση εμποδίων λόγω αρχαιολογικών ευρημάτων, λοιπές σχετικές αδειοδοτήσεις), β) η νομιμότητα και πληρότητα των σχετικών εγγράφων της σύμβασης και γ) η δυνατότητα των ενδιαφερομένων οικονομικών φορέων να διαμορφώσουν, κατά την αντίστοιχη διαδικασία σύναψης, βάσιμες και ρεαλιστικές προσφορές, με

βάση τα χορηγούμενα από την αναθέτουσα αρχή στοιχεία. 2. Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών, πέραν των ανωτέρω, ισχύουν και τα ακόλουθα: α) Προϋπόθεση για την έναρξη της διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης για την εκπόνηση οριστικής μελέτης είτε μεμονωμένα είτε με άλλα στάδια μελετών είναι η ένταξη του έργου στον προγραμματικό σχεδιασμό του φορέα. Τα δημόσια έργα κατασκευάζονται βάσει της σχετικής εγκεκριμένης μελέτης της αναθέτουσας αρχής, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στο άρθρο 50. (...)» και στο άρθρο 53 με τίτλο «Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης»: «1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρθρων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών. 2. Τα έγγραφα της σύμβασης, πλην της προκήρυξης σύμβασης του άρθρου 63 (...) περιέχουν ιδίως: α) (...) ε) ακριβή περιγραφή του φυσικού αντικείμενου της σύμβασης. (...) στ) το είδος της διαδικασίας. (...) ια) τα τεχνικά χαρακτηριστικά (προδιαγραφές), την ποσότητα και την περιγραφή των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων, τον τρόπο της εκτέλεσης του ελέγχου και της διασφάλισης της ποιότητας, την προθεσμία για την εκτέλεση της σύμβασης, τον τόπο και χρόνο εκτέλεσης, καθώς και άλλα χαρακτηριστικά, ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης, (...) κδ) επιπλέον των ανωτέρω, ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων: αα) (...) την ειδική συγγραφή υποχρεώσεων, την τεχνική περιγραφή, την τεχνική μελέτη ή/και τη διαμόρφωση αυτών μετά την κατακύρωση της σύμβασης, σύμφωνα με την προσφορά του αναδόχου (...)». Εξ άλλου, στο άρθρο 106 του ίδιου νόμου με τίτλο «Ματαίωση διαδικασίας», προβλέπεται, ότι : «1. (...) 2. Ματαίωση της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης μπορεί να λάβει χώρα με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής, μετά από γνώμη του αρμοδίου οργάνου στις ακόλουθες περιπτώσεις: (...) β) αν οι οικονομικές και τεχνικές παράμετροι άλλαξαν ουσιωδώς και η εκτέλεση του συμβατικού αντικείμενου δεν ενδιαφέρει πλέον την αναθέτουσα αρχή ή τον φορέα για τον οποίο προορίζεται το υπό ανάθεση αντικείμενο». Τέλος, στο άρθρο 132, με τίτλο «Τροποποίηση συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους», προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι: «1. Οι συμβάσεις (...) μπορούν να τροποποιούνται χωρίς νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις: α) (...) ε) όταν οι

τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της αξίας τους δεν είναι ουσιώδεις κατά την έννοια της παρ. 4. (...) 2. Χωρίς να απαιτείται επαλήθευση αν τηρούνται οι προϋποθέσεις των περιπτώσεων α΄ έως δ΄ της παρ. 4 οι συμβάσεις μπορεί να τροποποιούνται χωρίς νέα διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης σύμφωνα με το παρόν βιβλίο, εφόσον η αξία της τροποποίησης είναι κατώτερη των δύο ακόλουθων τιμών: α) των κατώτατων ορίων του άρθρου 5 και β) (...) του 15% της αξίας της αρχικής σύμβασης για τις συμβάσεις έργων. Η τροποποίηση δεν μπορεί να μεταβάλει τη συνολική αξία της σύμβασης (...) 4. Σε κάθε περίπτωση, με την επιφύλαξη των παρ. 1 και 2, μία τροποποίηση θεωρείται ουσιώδης όταν πληροί μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) η τροποποίηση εισάγει όρους οι οποίοι εάν είχαν αποτελέσει μέρος της αρχικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης, θα είχαν επιτρέψει τη συμμετοχή διαφορετικών υποψηφίων από αυτούς που επελέγησαν αρχικώς ή στην αποδοχή άλλης προσφοράς από εκείνη που επελέγη αρχικώς ή θα προσέλκυαν και άλλους συμμετέχοντες στη διαδικασία σύναψης σύμβασης, β) η τροποποίηση αλλάζει την οικονομική ισορροπία της σύμβασης (...) υπέρ του αναδόχου, κατά τρόπο που δεν προβλεπόταν στην αρχική σύμβαση (...), γ) η τροποποίηση επεκτείνει σημαντικά το αντικείμενό της».

5. Από τις προμνησθείσες διατάξεις, σε συνδυασμό ερμηνευόμενες, συνάγονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: Προς διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης των δημοσίων πόρων που διατίθενται προς το σκοπό αυτό, οι αναθέτουσες Αρχές οφείλουν να μεριμνούν για την ωριμότητα, πληρότητα και νομιμότητα των εγγράφων της σύμβασης κατά τη δημοπράτησή της λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται στις προπαρατεθείσες διατάξεις των άρθρων 49 και 53 του ν. 4412/2016, σε συνάρτηση με τη φύση και τις ιδιαιτερότητες της σύμβασης. Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της δημοπράτησης διαπιστωθεί η ανάγκη τροποποίησης της οριστικής μελέτης επί τη βάση της οποίας δημοπρατείται το έργο λόγω επιγενόμενης διαπίστωσης μερικής ασυμβατότητας με άλλο υπό μελέτη έργο στην ίδια περιοχή, η αναθέτουσα αξιολογεί το εύρος και το περιεχόμενο της αναγκαίας τροποποίησης της μελέτης

προκειμένου να διαπιστώσει τον ουσιώδη ή μη χαρακτήρα της. Εάν αυτή εκτιμηθεί ως ουσιώδης και η αναθέτουσα Αρχή εξακολουθεί να διατηρεί ενδιαφέρον για την υλοποίηση της σύμβασης, εναπόκειται στην ίδια να ματαιώσει τη διαγωνιστική διαδικασία κατά το προμνησθέν άρθρο 106 του ν. 4412/2016 και να εκκινήσει νέα διαδικασία ανάθεσης προς διασφάλιση της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των υποψηφίων αναδόχων φορέων. Εάν διαπιστωθεί ότι δεν τροποποιούνται καθοριστικά για τη συμμετοχή στη διαδικασία κριτήρια και δεν μεταβάλλεται η συνολική φύση της σύμβασης, στοιχεία που δύναται να εκτιμηθούν κατ' αναλογία και υπό το φως των προϋποθέσεων που τίθενται από τις προδιαληφθείσες διατάξεις του άρθρου 132 του ν. 4412/2016, σχετικά με τον επουσιώδη ή μη χαρακτήρα της τροποποίησης ήδη συναφθείσας δημόσιας σύμβασης, και σε συσχετισμό με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των εθνικών δικαστηρίων, η αναθέτουσα Αρχή δύναται να συνάψει τη σύμβαση. Και στην περίπτωση όμως αυτή οφείλει να αποκαταστήσει την τρωθείσα ωριμότητα του φακέλου της σύμβασης, ενσωματώντας στα έγγραφα αυτού και στο σχέδιο της σύμβασης, τα επικαιροποιημένα και αρμοδίως εγκεκριμένα στοιχεία που απαιτείται να τροποποιηθούν (βλ. αναλογικά ΔΕΕ C-337/98 Επιτροπή κατά Γαλλίας, σκέψεις 44 και 46, C-454/06, Presstext Nachrichtenagentur, σκέψεις 34 -37, C-549/2014 FinnFrogne A/S σκέψη 30, C-91/2008, Wall, σκέψη 42, ΕλΣυν. Ολ. 178/2022 Τμ., Τμ. Εβδ.1277/2021).

6. Στην προκειμένη περίπτωση από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα αναφερόμενα στις σκέψεις 7 έως

7. Το φυσικό αντικείμενο του ελεγχόμενου έργου αφορά στην Α' φάση κατασκευής του οδικού άξονα ....., με αφετηρία μέτρησης (Χ.Θ. 0+000) τον ισόπεδο οδικό κόμβο σύνδεσης της .... Εθνικής οδού ..... με την ... Επαρχιακή οδό προς ..... – ..... και πέρας (Χ.Θ.14+728,68) τον ισόπεδο οδικό κόμβο σύνδεσης της ... Επαρχιακής οδού ..... με τη .. Επαρχιακή οδό παράκαμψης του οικισμού ....., μήκους 13.900μ.. Σε αυτό δεν περιλαμβάνεται η σήραγγα ..., (Χ.Θ. 11+710 έως Χ.Θ. 12+536) που θα εκτελεστεί σε επόμενη φάση.

Ειδικότερα, πρόκειται να εκτελεστούν εργασίες για την οριζοντιογραφική και μηκοτομική βελτίωση υφιστάμενων οδικών τμημάτων, εργασίες κατασκευής νέων χαράξεων, θα κατασκευαστούν έξι (6) ισόπεδοι οδικοί κόμβοι και τέσσερις (4) διασταυρώσεις και θα ολοκληρωθούν εργασίες ασφαλτόστρωσης και σήμανσης – ασφάλισης, εντός του εύρους της εγκεκριμένης ζώνης απαλλοτριώσης.

8. Καθ' όσον αφορά στην περιβαλλοντική του αδειοδότηση, η εκτέλεση του έργου υπόκειται στους περιβαλλοντικούς όρους που έχουν εγκριθεί με την ..... Περιφέρειας ....., όπως ανανεώθηκε και τροποποιήθηκε με την ..... απόφαση της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού ..... της Αποκεντρωμένης Διοίκησης .....

9. Το έργο έχει ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Ε.Π.) «..... 2014 – 2020» με κωδικό Ο.Π.Σ. ...., το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης σε ποσοστό 80% και από Εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων σε ποσοστό 20% (Κωδικός Ενάρθρου Σ.Α. πράξης .....).

10. Με την ..... απόφαση της Προϊσταμένης της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε.) ..... της Περιφέρειας ....., όπως τροποποιήθηκε με τη ..... απόφαση του ιδίου οργάνου (ως προς το τεύχος με τίτλο «Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων προσαρμοσμένη στις διατάξεις του Ν.4872/9-3-2021»), εγκρίθηκαν τα τεύχη δημοπράτησης του έργου, μεταξύ των οποίων, περιλαμβάνονταν και η οριστική μελέτη χάραξης της οδού, όπως είχε εγκριθεί με τη ..... απόφαση του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων. Ακολούθως, με την ..... απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής (Ο.Ε.) της Περιφέρειας ..... εγκρίθηκε το τελικό σχέδιο διακήρυξης, στην οποία ορίστηκε ότι το έργο θα ανατεθεί με τη διαδικασία του ανοικτού διαγωνισμού και με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής. Ως σύστημα υποβολής προσφορών ορίστηκε αυτό των

επιμέρους ποσοστών έκπτωσης κατά ομάδες τιμών ομοειδών εργασιών και η συνολική προθεσμία εκτέλεσης του έργου προσδιορίστηκε σε επτακόσιες τριάντα (730) ημέρες από την ημέρα υπογραφής της σύμβασης (άρθρο 12 της διακήρυξης).

11. Όπως προκύπτει από το Πρακτικό ..... της Επιτροπής Διαγωνισμού (Ε.Δ.) μέχρι την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών (17.5.2021) κατατέθηκαν επτά (7) προσφορές από αντίστοιχους οικονομικούς φορείς από τις οποίες έγιναν αποδεκτές οι έξι (6). Προσωρινή ανάδοχος αναδείχθηκε η εταιρεία «.....», η οποία προσέφερε μέση έκπτωση 30,62%, αντιστοιχούσα σε συμβατική δαπάνη 11.667.945,18 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α., ενώ δεύτερη μειοδότηρα αναδείχθηκε η εταιρεία «.....», με έκπτωση 28,85% και τρίτη η εταιρεία «.....», με έκπτωση 28,68%. Το εν λόγω Πρακτικό εγκρίθηκε με την ..... απόφαση της Ο. Ε. της Περιφέρειας ..... Επακολούθησε ο έλεγχος των δικαιολογητικών κατακύρωσης της προσωρινής αναδόχου, τα οποία κρίθηκαν πλήρη με το Πρακτικό ..... της Ε.Δ., το οποίο εγκρίθηκε στη συνέχεια με την ..... απόφαση της Ο. Ε. της Περιφέρειας ....., βεβαιώνεται δε ότι δεν έχουν ασκηθεί κατά του κύρους του διαγωνισμού ενστάσεις, προσφυγές ή άλλα ένδικα μέσα (βλ. .... έγγραφο του Αναπληρωτή Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων Π.Ε. .... της Περιφέρειας .....).

12. Σύμφωνα με το περιελθόν σε γνώση του Κλιμακίου ..... έγγραφο του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Υδραυλικών, Λιμενικών και Κτιριακών Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών πριν από την κατακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού, επισημάνθηκε και εγγράφως από τη Διεύθυνση αυτή στην αναθέτουσα Αρχή η διαπιστωθείσα ασυμβατότητα της χάραξης του δημοπρατούμενου οδικού άξονα με την κατασκευή του Φράγματος ..., που βρίσκεται στο στάδιο εκπόνησης των οριστικών μελετών αυτού. Στο εν λόγω έγγραφο σημειώνεται επί λέξει: «(...) η Υπηρεσία μας ολοκληρώνει την εκπόνηση της μελέτης με τίτλο: “ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΓΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΝΗΣΟΥ ..... (Α’ ΦΑΣΗ ΦΡΑΓΜΑ .....) – Προμελέτες και Οριστικές μελέτες Υδραυλικών και λοιπών Έργων, Υποστηρικτικές Μελέτες

(Περιβαλλοντική Μελέτη, Τοπογραφική Μελέτη, Γεωλογική Μελέτη, Γεωτεχνικές Έρευνες και Μελέτες κλπ.), Τεύχη Δημοπράτησης”. Όπως σας έχουμε ήδη ενημερώσει και προφορικά, η μελέτη του έργου «Οδικός άξονας .....», δεν έχει λάβει υπ' όψιν το έργο: «Κατασκευή Φράγματος ....., Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Νερού και Δικτύων», με αποτέλεσμα τμήμα της οδού να διέρχεται εντός του ορίου κατάληψης των έργων. Από τα στοιχεία που διέθεσε στους μελετητές μας η Δ/ση Τεχνικών Έργων της Περιφέρειας ..... για το έργο "Οδικός άξονας .....", διαπιστώθηκε ότι τα προβλήματα εστιάζονται στις παρακάτω περιοχές 1 & 2, οι οποίες σημειώνονται και στο επισυναπτόμενο σχέδιο. Περιοχή 1: Οδός προς .. Διέλευση εντός του προβλεπομένου ορίου του δυτικού δανειοθαλάμου ..... σε μήκος 500m περίπου. Στην περιοχή αυτή, τμήμα του οδικού έργου διέρχεται από το προβλεπόμενο όριο του δυτικού δανειοθαλάμου ..... ενώ εμπλέκεται και με τον κόμβο της οδού προς τις Εγκαταστάσεις επεξεργασίας νερού. Περιοχή 2: Ανατολικά του προβλεπόμενου ταμιευτήρα ..... Διέλευση της οδού εντός των ορίων απαλλοτρίωσης της λεκάνης κατάκλισης του ταμιευτήρα ..... σε μήκος 2.200m περίπου, εκ των οποίων τα 1200 m βρίσκονται εντός του ταμιευτήρα. Η ασυμβατότητα των προτάσεων της συγκοινωνιακής μελέτης με το έργο ..... πρέπει να αντιμετωπισθεί λαμβάνοντας υπόψη την ανελαστικότητα των έργων του φράγματος και του ταμιευτήρα σε ό,τι αφορά το μέγεθος, τη θέση και την έκταση κατάληψης. (...) Η ασυμβατότητα μπορεί να αντιμετωπισθεί με μετατόπιση του άξονα της οδού, έτσι ώστε να βρίσκεται εκτός της λεκάνης κατάκλισης ή και σε ορισμένες περιπτώσεις με τεχνικά έργα οχετών ή γεφύρωσης, σε περίπτωση γειννίασης με το όριο της λεκάνης, χωρίς όμως να επηρεάζονται τα χαρακτηριστικά της λίμνης (όγκος, καθρέφτης). Συνεπώς κρίνεται επιτακτική η μετακίνηση του άξονα της οδού “Οδικός, άξονας .....” εκτός της περιοχής των έργων ταμιευτήρα ..... Η νέα λύση θα πρέπει να σχεδιαστεί εκτός των ορίων απαλλοτρίωσης του ταμιευτήρα και εκτός των ορίων απαλλοτρίωσης των δανειοθαλάμων στην περιοχή, (...) Οι Περιβαλλοντικοί όροι για το έργο “Οδικός άξονας .....”

εγκρίθηκαν με την υπ' αρ. πρωτ ..... (δηλαδή μετά την έκδοση ΑΕΠΟ για το Φράγμα .....) Απόφαση του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης ....., χωρίς να λάβουν υπόψη το έργο κατασκευής φράγματος και ταμιευτήρα ..... (...)».

13. Κατ' ακολουθία αυτών και σε εκτέλεση της ..... αναβλητικής Πράξης του Κλιμακίου, η αναθέτουσα Αρχή απέστειλε το ..... έγγραφο του Περιφερειάρχη ....., στο οποίο διαλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «(...) Το Έργο ..... δύναται να ολοκληρωθεί αλλά και να παραμείνει λειτουργικό και συμβατό με το φράγμα ....., τόσο με την μελέτη δημοπράτησής του, όσο και με τυχόν μικρές μελλοντικές προσαρμογές της (μηδαμινής μέχρι μηδενικής διαφοροποίησης των Συμβατικών στοιχείων και ποσοτήτων), εφόσον αυτές αποδειχθούν απαραίτητες. Προς επίρρωση των ανωτέρω, λεπτομερέστερα αναφέρουμε τα κάτωθι, για τις δύο περιοχές (01 και 02) που υποδεικνύονται ασυμβατότητες μεταξύ των δύο έργων στην επιστολή του Υπουργείου: Περιοχή 01: Πρόκειται για την περιοχή που αναφέρεται ως «Δυτικός Δανειοθάλαμος», στο φερόμενο ως συνημμένο στην επιστολή του Υπουργείου σχέδιο, ενός δηλαδή από τους δύο δανειοθαλάμους του Φράγματος που παρουσιάζονται. Η χάραξη του δρόμου βρίσκεται στο όριο της νοτιοανατολικής πλευράς του δανειοθαλάμου, ίσως καταλαμβάνοντας κατά μέγιστο 5μ κατά μήκος της. Διευκρινίζεται ότι ο δανειοθάλαμος φαίνεται να καταλαμβάνει μέχρι το όριο της υφιστάμενης οδού ..... Το όριο απαλλοτρίωσης του Έργου ....., που στο σημείο αυτό χωροθετείται ακριβώς επί της ....., απέχει μόνο περί τα 7μ από το έρεισμα της δεύτερης, και άρα η επέκταση της κατάληψης εντός του δανειοθαλάμου μπορεί να είναι και μηδενική. Σε κάθε περίπτωση, η κατάληψη της επιφάνειας του δανειοθαλάμου από την οδό δεν μπορεί να είναι άνω των 6 στρεμμάτων από τα εκτιμώμενα συνολικά 210 στρέμματά του, ήτοι περί το 3%, ή διαφορετικά, απαιτείται η εκσκαφή του δανειοθαλάμου μόλις κατά 3εκ. περισσότερο για κάθε μέτρο που είχε ήδη προγραμματισθεί να σκαφθεί! Όσον δε αφορά την οδό πρόσβασης προς τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας νερού, αυτή απλά θα συμβάλει πλέον ισόπεδα στην νέα οδό .....

Επισημαίνεται ότι περί τα 50μ από το σημείο συμβολής που παρουσιάζεται στο σχέδιο του Υπουργείου ήδη προβλέπεται ο κόμβος προς ....., στον οποίο μπορεί κάλλιστα να συμπεριληφθεί η εν λόγω οδός πρόσβασης, χωρίς καν απαίτηση νέων απαλλοτριώσεων. Διευκρινίζεται ότι μια τέτοια τροποποίηση στον σχεδιασμό του έργου του Φράγματος «.....» είναι πραγματικά ασήμαντη, θα μπορούσε να συμπεριληφθεί μέχρι και αδαπάνως στις μελέτες εφαρμογής (αν και η μελέτη του φράγματος δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί και εγκριθεί απ' όσο γνωρίζουμε), η δε επιρροή στο κόστος κατασκευής εκτιμάται κάτω από το 1% του 1%! (ή 0,1%).

Περιοχή 02: Στην περιοχή αυτή φαίνεται πως ο δρόμος, σε ένα μήκος περί τα 1.600μ (από τα 13.900μ του συνολικού μήκους του Έργου ....., διέρχεται στο ανατολικό όριο ή και εντός (κατά τόπους) τμήματος της λεκάνης κατάκλισης του φράγματος. Πιο συγκεκριμένα, το «συννεφάκι» που χαρακτηρίζεται ως «Περιοχή 2» στο σχέδιο του Υπουργείου, περικλείει την χάραξη του Έργου ....., από τη Χιλιομετρική Θέση - ΧΘ 2+030 στο νότιο άκρο του (διασταύρωση με «Κάθετη Οδό 2»), μέχρι μετά τη ΧΘ 4+000 στο βόρειο (μετά τη διασταύρωση με την «Κάθετη Οδό 4» στην ΧΘ 3+750 και τη γέφυρα Τ 1 του ρέματος στην ΧΘ 3+820). Οι περιοχές όμως που το σχέδιο παρουσιάζει τη λεκάνη κατάκλισης έστω να ακουμπάει την οδό, εντοπίζονται σημειακά στην ΧΘ 2+365 και ακολούθως από την ΧΘ 2+760 (διασταύρωση με «Κάθετη Οδό 3»), μέχρι την ΧΘ 3+920 (πρόκειται για τα σχεδόν 1.200μ που η επιστολή του Υπουργείου αναφέρει ότι βρίσκονται εντός του ταμιευτήρα). Αναφορικά με το σημείο στην ΧΘ 2+365, όπου εντοπίζεται μικρό ρέμα και για τον λόγο αυτό προβλέπεται κατασκευή κιβωτοειδούς οχετού υπό της οδού, το υψόμετρο της επιφάνειας της οδού («ερυθρά») είναι σταθερά άνω των +58,00μ (ελάχιστο +58,31μ περί τα 35μ πιο δίπλα, στην ΧΘ 2+400), ήτοι άνω των 2μ υπέρ της μέγιστης προβλεπόμενης στάθμης της λεκάνης κατάκλισης (στέψη υπερχειλιστή ασφαλείας και ανώτατη στάθμη ύδατος ΑΣΥ: +56,00μ). Στο σημείο αυτό λοιπόν ουδεμία ασυμβατότητα υφίσταται. Τυχόν ελάχιστο τμήμα (150μ²) της λεκάνης κατάκλισης από την άλλη πλευρά της οδού θα επικοινωνεί μέσω του προβλεπόμενου κιβωτοειδή. Τυχόν προστασία του επιχώματος της οδού σε ελάχιστο μήκος (πχ: λιθορριπή σε μήκος 100μ) μπορεί

κάλλιστα να προβλεφθεί στο έργο του Φράγματος (ως μεταγενέστερο της οδού). Αναφορικά με την περιοχή από την ΧΘ 2+760 μέχρι την ΧΘ 3+920, αυτή πράγματι διαθέτει σε μήκος 1100μ υψόμετρο ερυθράς υπό της ΑΣΥ των +56,00μ (από +56,27 στην ΧΘ 2+760 μέχρι +56,14 στην ΧΘ 3+880, με ελάχιστο τα +51,72 στην ΧΘ 3+320). Στην περιοχή λοιπόν αυτή, η οικονομικότερη και τεχνικά άρτια λύση είναι η μελετητική και κατασκευαστική διαφοροποίηση του Έργου ....., σε αντίθεση με τα υπόλοιπα σημεία που εξετάσαμε ανωτέρω. Επιβεβαιώνεται δε ότι η προσαρμογή θα πρέπει να γίνει στο Έργο ..... και όχι στο Φράγμα, (α) διότι είναι μακράν ευκολότερη, χωρίς απομείωση ούτε καν μεταβολή των χαρακτηριστικών της οδού και άνευ λοιπών επιπτώσεων και επιπλοκών, και (β) διότι για το Φράγμα ισχύουν τα ακριβώς αντίθετα, θεωρείται δε έργο μεγαλύτερης σπουδαιότητας, προσοχής και ανελαστικότητας (ως αναφέρει και το Υπουργείο) από μία επαρχιακή οδοποιία, όσο κι αν αυτή είναι υψίστης σημασίας για την τοπική, υφιστάμενη τουριστική ανάπτυξη αλλά και ασφάλεια του νησιού. Πλην όμως, η εν λόγω διαφοροποίηση είναι ιδιαίτερος μικρή και εύκολη, δεν αναμένεται να τροποποιήσει τις ποσότητες (και άρα ούτε το κόστος) του Έργου και μπορεί νομίμως και παραδεκτώς να διαχειρισθεί κατά την διάρκεια της κατασκευής. Συγκεκριμένα μπορεί: Α. Να προσαρμοστεί η μελέτη του Έργου ως προαναφέρθηκε, δηλαδή: (1) να ανυψωθεί η ερυθρά (κατά έως 2μ) σε μήκος 150-300μ στην αρχή και το τέλος της επίμαχης περιοχής των 1100μ (που δεν παρουσιάζει δυσκολίες, αφού η χάραξη προέρχεται και καταλήγει σε ορύγματα, και άρα συνεπάγεται μάλλον μείωση του κόστους εκσκαφών, ενώ η αύξηση του ύψους των βάθρων της γέφυρας T1 στην ΧΘ 3+820 μετά βεβαιότητας δεν θα απαιτήσει ουσιαστική μελετητική εργασία) και (2) η οδός να μετακινηθεί οριζοντιογραφικά προς τα ανάντι (ανατολικά) κατ' εκτίμηση έως 80μ στο μέγιστο σημείο, εκτός της λεκάνης κατάκλισης αλλά εντός της απαλλοτριώσεως του Φράγματος (άρα άνευ κόστους και χρόνου απαλλοτριώσεων), σε ένα μήκος περί τα 800μ (η περιοχή που το υψόμετρο εδάφους είναι κάτω από τα +55,00μ και άρα η διατήρηση της ερυθράς άνω των +57,5μ μπορεί να αυξήσει το πλάτος κατάληψης και το κόστος του Έργου, είναι μόλις 420μ, από την ΧΘ 3+080 με +54,69μ μέχρι την 3+500 με +54,75μ). Β. Περαιτέρω, ως το χείριστο

δυνατό σενάριο, και σε περίπτωση που οι απαλλοτριώσεις του Φράγματος δεν επαρκούν ή καθυστερούν ή καθυστερεί η εκπόνηση και έγκριση των ανωτέρω προσαρμογών της μελέτης του Έργου, είναι δυνατόν να μην κατασκευασθεί το προαναφερθέν τμήμα των 800μ οριζοντιογραφικής μετακίνησης, και η κυκλοφορία να διοχετευθεί προσωρινά σε υφιστάμενη αγροτική οδό που στην περιοχή αυτή βρίσκεται ακριβώς επί της χάραξης του Έργου! Η συγκεκριμένη οδός, με υφιστάμενο πλάτος 5-6μ, συνδέει τις Κάθετες Οδούς 3 και 4, και συνεπώς δύναται να υποκαταστήσει προσωρινά την κατασκευή του Έργου μεταξύ των ΧΘ 2+760 και 3+750. Βρίσκεται δε σχεδόν καθ' ολοκληρία εντός του εύρους κατάληψης της απαλλοτρίωσης, και συνεπώς μπορεί να δεχθεί ελαφρές βελτιώσεις (πχ διαπλάτυνση κατά 2-3μ), ώστε να εξυπηρετεί παραδεκτώς την κυκλοφορία ..... Επισημαίνεται ότι η μη κατασκευή του εν λόγω τμήματος σε καμία περίπτωση δεν θα μειώσει την αξία του Έργου κάτω του 75% της αρχικής (η μείωση εκτιμάται κάτω του 5-10%), και άρα δεν θα δικαιούται να διεκδικήσει αποζημίωση ο ανάδοχος. Η ολοκλήρωση της κατασκευής μπορεί να γίνει μέσω της εργολαβίας του Φράγματος ή με νέα δημοπράτηση, με την περαίωση μελετών και απαλλοτριώσεων. Γ. Τέλος, όπως αναφέρθηκε και στην αρχή της παρούσας, το Έργο ..... δύναται να ολοκληρωθεί και με την μελέτη δημοπράτησής του άνευ αλλαγών (ή έστω με μικρή ανύψωση της μηκοτομής κατά 1-2μ, σε μήκος περί τα 150μ, περί της ΧΘ 3+850), παραμένοντας συμβατό με το Φράγμα ..... Ακολούθως, στην μελέτη και το έργο του Φράγματος θα πρέπει να συμπεριληφθούν εργασίες διαπλάτυνσης του επιχώματος της οδού, ανύψωσης της ερυθράς της κατά ως 5μ και προστασίας των πρανών. Η λύση αυτή θα επιβαρύνει ελαφρά το κόστος του έργου του Φράγματος (όχι όμως άνω του 2-3%) και θα καταλάβει περί τα 15 στρέμματα από την επιφάνεια της λεκάνης κατάκλισης (περί το 1%) και θα μειώσει τον μέγιστο, θεωρητικό ωφέλιμο όγκο του ταμιευτήρα κατά μόλις περίπου 2% ασήμαντο στην δίαυτα του νερού. (...).

14. Επιπλέον, στο συμπληρωματικώς προσκομισθέν (με αριθ. πρωτ. ΕλΣυν .....) ..... έγγραφο του Γενικού Διευθυντή Συγκοινωνιακών Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών

αναφέρεται ότι: «(...) σας ενημερώνουμε ότι η Υπηρεσία, έχει ήδη προχωρήσει στη διερεύνηση του ανασχεδιασμού της εγκεκριμένης χάραξης του οδικού έργου στο εμπλεκόμενο τμήμα των δύο (2) μελετών, ώστε να βρίσκεται εκτός της λεκάνης κατάκλισης του Φράγματος ..... Η ζώνη διέλευσης της νέας χάραξης φαίνεται στο συνημμένο σχέδιο. Για την υποβοήθηση της Διεύθυνσης Οδικών Υποδομών σε τεχνικά θέματα που αφορούν στον υπόψη ανασχεδιασμό έχουν εκκινήσει οι διαδικασίες πρόσληψης Τεχνικού Συμβούλου σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 128 του ν. 4412/2016. Επιπρόσθετα σας αναφέρουμε ότι ο προϋπολογισμός μελέτης της νέας χάραξης, βάσει των τεχνικών διαθέσιμων στοιχείων, εκτιμάται ότι θα βρίσκεται εντός των οικονομικών πλαισίων του προϋπολογισμού μελέτης της αντίστοιχης εγκεκριμένης χάραξης. (...)).».

15. Τέλος, με την προσφυγή ανάκλησης προσκομίζεται το ..... έγγραφο της Διεύθυνσης Οδικών Υποδομών (Δ13) της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών που εκπονεί την τροποποιητική μελέτη, στην οποία αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι «η μελέτη τροποποίησης της χάραξης είναι σε ώριμο στάδιο και δύνανται, ως εκ τούτου, να προσδιοριστούν τα είδη των εργασιών και οι ποσότητες αυτών, ως και ο προϋπολογισμός του έργου, χωρίς να αναμένονται αλλαγές ή τροποποιήσεις. Ο Προϋπολογισμός Μελέτης της αρχικής εγκεκριμένης χάραξης της οδού στο τμήμα του έργου που χρήζει τροποποίησης ανέρχεται σε 3.967.890 € (συμπεριλαμβανομένου του ποσοστού ΓΕ και ΟΕ και απροβλέπτων), ο δε αντίστοιχος Προϋπολογισμός της τροποποιημένης χάραξης της οδού υπολογίστηκε σε 3.850,725€.».

16. Με την κρινόμενη προσφυγή, το σχετικό υπόμνημα και την υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση, προβάλλονται τα ακόλουθα: i) Η σημειακή και απολύτως περιορισμένη μεταβολή της χάραξης όπως επιβεβαιώνεται και με τα ..... προσκομιζόμενα έγγραφα της Διεύθυνσης Οδικών Υποδομών και Μεταφορών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, η οποία εκπόνησε την αρχική οριστική μελέτη του δημοπρατούμενου έργου, και επιμελείται και της επαναχάραξης, έχει τα ίδια τεχνικά χαρακτηριστικά με την αρχική χάραξη, αφορά και περιλαμβάνει αντίστοιχες κατά το είδος και τη φύση

τους εργασίες και ομάδες εργασιών επί των οποίων εφαρμόζονται τα ίδια αναλυτικά τιμολόγια, προβλέπει ίσο αριθμό ισόπεδων κόμβων με την αρχική μελέτη, εκτελείται σε παρακείμενη περιοχή με ίδια χαρακτηριστικά και επί τόπου συνθήκες, δεν επηρεάζει το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου, ούτε αυξάνει τον προϋπολογισμό του, αντιθέτως τον μειώνει κατά 117.165,00 ευρώ. Συνεπώς, δεν συνιστά ουσιώδη τροποποίηση αλλά μία ήσσονος χαρακτήρος τροποποίηση, προσομοιάζουσα με τις de minimis τροποποιήσεις του άρθρου 132 παρ. 2 του ν. 4412/2016, η οποία δεν δημιουργεί πλεονέκτημα για τον ανάδοχο που επελέγη και δεν πλήττει τον ανταγωνισμό, αφού οι παραδοχές που έλαβαν υπόψη τους οι διαγωνιζόμενοι για την κατάρτιση των προσφορών τους δεν μεταβάλλονται ενώ η εκ νέου δημοπράτηση του έργου, αν μπορούσε να γίνει, δεν θα είχε στοιχεία ή χαρακτηριστικά που θα επηρέαζαν διαφορετικά το επιχειρηματικό ενδιαφέρον ή το ύψος των προσφορών. ii) Η τυχόν μη ανάκληση της προσβαλλόμενης πράξης θα έχει ως συνέπειες: α) τη ματαίωση μιας δημοπράτησης στην οποία αναπτύχθηκε επαρκέστατος ανταγωνισμός και η αναδειχθείσα ανάδοχος προσέφερε υψηλό ποσοστό έκπτωσης, β) την απώλεια της χρηματοδότησης και γ) τη δυνατότητα εκτέλεσως ενός πολυαναμενόμενου έργου οδοποιίας, το οποίο προάγει την άσκηση πάσης φύσεως δραστηριοτήτων και διευκολύνει τη μετακίνηση των κατοίκων και των χιλιάδων επισκεπτών στους τουριστικούς προορισμούς του νησιού τους οποίους συνδέει.

17. Υπό τα ανωτέρω πραγματικά δεδομένα, και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 5, το Δικαστήριο κρίνει ότι η επαναχάραξη δύο μικρών τμημάτων του συνολικού μήκους των 13.900 μ. δημοπρατηθέντος έργου οδοποιίας, με σκοπό να αποφευχθεί η διέλευσή του από τη λεκάνη κατάκλισης του μελετούμενου Φράγματος .....δεν επηρεάζει τον αναπτυχθέντα ανταγωνισμό και το αποτέλεσμα της δημοπρασίας για τους κάτωθι λόγους: Πρώτον, διότι δεν μεταβάλλει i) τις τεχνικές και οικονομικές παραμέτρους της δημοπράτησης σε βαθμό που θα επηρέαζε τα αρχικώς τεθέντα κριτήρια τεχνικής και οικονομικής επάρκειας συμμετοχής σε αυτή, ii) το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης και iii) την κατανομή δικαιωμάτων και υποχρεώσεων μεταξύ αναθέτουσας Αρχής και αναδόχου. Δεύτερον, διότι οι ελάχιστονες ήσσονος σημασίας μεταβολές

που επέρχονται στις ποσότητες των προς εκτέλεση εργασιών και στην κατασκευή των τεχνικών έργων δεν ανατρέπουν τα δεδομένα επί τη βάσει των οποίων αναπτύχθηκε ο ανταγωνισμός, ούτε την κατάταξη κατά σειρά μειοδοσίας, συναφώς δε σημειώνεται ότι το ενδεχόμενο ήσσονος αξίας τροποποιήσεων συνυπολογίζεται στον επιχειρηματικό κίνδυνο κατά την υποβολή των προσφορών διότι μπορεί να απαιτηθούν σύμφωνα με τη μελέτης εφαρμογής που συντάσσεται από τον ανάδοχο. Τρίτον, διότι η επαναχάραξη επιτάσσεται από την ασυμβατότητα τμημάτων της αρχικής οριστικής μελέτης του ελεγχόμενου έργου με την υπό εκπόνηση μελέτη του Φράγματος ..... από άλλη Διεύθυνση του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, η οποία διαπιστώθηκε μετά την έναρξη της δημοπράτησης και πρέπει να ληφθεί υπόψη για την πλήρη ωριμότητα των μελετών και των δύο έργων με την ενσωμάτωση σε αυτές, σε πρόδρομο χρόνο, όλων των παραγόντων που θα τα καταστήσουν απρόσκοπτα λειτουργικά. Τέταρτον, διότι ο ανασχεδιασμός της χάραξης δεν έχει οδηγήσει σε απώλεια του ενδιαφέροντος της Αναθέτουσας Αρχής και του επιλεγέντος μειοδότη για την εκτέλεση του έργου, ούτε μεταβάλλει την οικονομική ισορροπία της σύμβασης υπέρ του τελευταίου. Εν όψει τούτων, η επίμαχη τροποποίηση είναι επουσιώδης και συνεπώς δυνατή χωρίς να απαιτείται διεξαγωγή νέας διαδικασίας δημοπράτησης, εναρμονίζεται δε και με τις προεκτεθείσες προϋποθέσεις των επιτρεπών τροποποιήσεων της σύμβασης κατά το μεταγενέστερο στάδιο της εκτέλεσής της που αποτυπώνονται στο άρθρο 132 του ν. 4412/2016. Δοθέντος, όμως, ότι πρέπει να διασφαλιστεί η πλήρης ωριμότητα του επαναχαραχθέντος στα προαναφερόμενα συγκεκριμένα τμήματα έργου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 49 του ν. 4412/2016, ώστε να αρθεί κάθε πραγματικό και νομικό εμπόδιο για την ταχεία και απρόσκοπτη εκτέλεσή του, η αναθέτουσα Αρχή καλείται πριν από την υπογραφή της σύμβασης α) να ενσωματώσει στην κατακυρωτική απόφαση και στο σχέδιο σύμβασης την τροποποιημένη προϋπολογιζόμενη δαπάνη του έργου όπως προκύπτει από την εγκεκριμένη οριστική μελέτη του έργου με την νέα χάραξη και να εφαρμόσει επ'αυτής το ποσοστό έκπτωσης της αναδόχου, β) να μεριμνήσει για τη συμπερίληψη και του τμήματος της επαναχάραξης στην

περιβαλλοντική αδειοδότηση και γ) να μεριμνήσει για τις τυχόν νέες απαιτούμενες απαλλοτριώσεις στην περιοχή της επαναχάραξης.

18. Κατ' ακολουθίαν αυτών πρέπει να γίνουν δεκτές η κρινόμενη προσφυγή ανάκλησης και η υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση, να ανακληθεί η ..... πράξη του Ε' Κλιμακίου και να γίνει δεκτό ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του ελεγχόμενου σχεδίου σύμβασης υπό τους προαναφερθέντες όρους.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την 24.2.2022 (με ΑΒΔ .....) προσφυγή ανάκλησης της Περιφέρειας ..... και την υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση της εταιρείας .....

Ανακαλεί την προσβαλλόμενη ..... Πράξη προσυμβατικού ελέγχου του Ε' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Αποφαίνεται ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας ..... (Περιφερειακή Ενότητα ..... και της εταιρείας ..... για την κατασκευή του έργου «ΟΔΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ .....» Α' Φάση υπό τους κάτωθι όρους: α) της ενσωμάτωσης στην κατακυρωτική απόφαση και στο σχέδιο σύμβασης της τροποποιημένης προϋπολογιζόμενης δαπάνης του έργου, όπως προκύπτει από την εγκεκριμένη οριστική μελέτη αυτού με τη νέα χάραξη, και την εφαρμογή επ' αυτής του ποσοστού έκπτωσης της αναδόχου, β) της συμπερίληψης και του τμήματος της επαναχάραξης στην περιβαλλοντική αδειοδότηση και γ) της κήρυξης τυχόν απαιτούμενων απαλλοτριώσεων για την περιοχή της επαναχάραξης.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε σε τηλεδιάσκεψη, στην Αθήνα, στις 22 Μαρτίου 2022

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΕΥΠΡΑΞΙΑ ΔΗΜΟΛΙΟΥ

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου,
στις 5 Απριλίου 2022.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**